

Юлія Мак
Кров'янка

Холодний ранок. Тепла машина. У навігаторі вбитий маршрут «Київ — Корчин». Грає по радіо пісня гурту Ктуть:

Забери мене до себе на Різдво,
твоя любов — найкращий санаторій.
Я знаю, в твого тата є вино,
А в мами повний стіл старих історій.

Розслаблено кермую з дивним відчуттям ностальгії. Мій дорожній затишок перебиває дзвінок.

— Алло, Катю, привіт, — залунав із гучномовця дзвінкій голос моєї офісної подружки Валерії. — Як дорога?

— Мряка й сіро, осінь у свій останній день достойно прощається. Але кава та свіжий круасан із заправки творять дива з моїм настроєм.

— Я знайшла орендарів на твою квартиру! — з ентузіазмом сказала приятелька. — Колишня колега, має сім'ю, без кота й собаки, порядна, охайна. Я їм сказала, що йдеться про три роки, а там буде видно. Заселення після 20 грудня, так же?

— Так, після двадцятого можна, я на той час уже буду в Мюнхені.

— То ти вже підписала контракт? Що тобі вчора Бойчук сказав?

— Так, учора з директором довго розмовляли. Він пишався тим, що його вихованку знову запросили відкривати офіс

у Європі. Оце все бла-бла: «Катерино, я одразу помітив ваші потенціал і працьовитість, тому протезував вас перед вищим керівництвом», — спотвореним голосом відтворювала я діалог із керівником.

— Ага, — відкриваючи крем для рук, підтримувала Лера, — а як на нараді волав, пам'ятаєш? Як змусив нас зробити презентацію на сімнадцять слайдів, щоб пояснити, звідки взялися додаткові витрати 2400 гривень на коробки, пам'ятаєш? Ох і наставництво! Ти точно встигнеш до нас?

— Точно. План такий: зараз — в село. Думаю, за два-три дні зроблю всі документи в нотаріуса з тіткою і якраз у вівторок встигну на стратегічну сесію. Зранку виїду на Буковель і ввечері на початок буду.

— Аж не віриться! Три роки без тебе в офісі... Я здурію.

Моя баба заповіту не писала, але перед смертю збрала сина, доньку й усно наказала, що кому належатиме. На двох дітей у неї було п'ятеро онуків. Моєму батькові, який живе в Рівному, дістався дідів трактор, тітці, що проживала в Італії, — хата. Кожному онуку й онучці — по шмату землі. Свого часу бабусі й дідусеві дали саме п'ять паїв до п'ятнадцяти соток гірському мальовничому селі Корчин Львівської області. На трьох ділянках біля самісінької гори ми мали копиці сіна для корови-годувальниці. На одній, що в долині біля річки, — конюшину для кролів, на іншій — городину. Місця для коров'ячого корму виділялося втричі більше, ніж на всю нашу велику родину. Малою я думала, що до корови та пса дід ставився з більшою турботою, ніж до онуків.

Тож я їхала в Карпати, щоб тітка оформила на мене ділянку з конюшиною. За п'ять років, як баба померла, ми жодного разу не бачилися в селі. Перерва між моїми запусками нових проєктів ніяк не перетиналася з невеликими відпустками тітки — їх вона влаштовувала лише після смерті підопічних дідів, яких доглядала на Сардинії.

— Тітонько Любо, та, може, вона комусь дужче треба, на того й перепишете? Вашому Віталіку, Роману чи Даринці. Мені ж своїм не шкода.

— Цить, Катрусю, бабина воля — то святе. Ніц не хочу чути. Ми то й так відтягнули аж доки! Їдь-но зі свого Києва, доки я до нового діда не поїхала.

На кільцевій Львова я заїхала в магазин, щоб купити мийні засоби й деякі продукти. Бабина хата пустує після її смерті. Тричі за весь цей час хтось із дітей приїздив, щоб для чогось пофарбувати паркан, прибрати в хаті й на подвір'ї, підрихтувати дах, щоб не протікав.

Перший сніг випав два тижні тому. Усім вистачило трьох днів, щоб насититися ним, вивести всю техніку для очищення трас, викласти в соцмережі фотографії в рукавичках і поруч зі сніговиками. Проте згодом погода стала осінньою. Зараз же що ближче до гір я доїжджала, то морозніше ставало.

Щойно звернула на потрібну вулицю, мене охопили незнайомі туга та смуток. Зупинившись перед воротами бабиної порожньої хати, я заглушила мотор, упала на кермо обличчям і розревілася. Ніби прийшла на могилу своїх щасливих дитячих спогадів. Зрадницьки лишила найщасливіше місце свого життя на п'ять років.

«Ой, бабо-бабо, скільки я мушу тобі всього розповісти. Якби ж ти могла мене вислухати й дати свою мудру пораду, як колись».

Щойно наважилася зайти на подвір'я, пішов сніг. Більш драматичного моменту годі й шукати.

То була невелика хатка з двома кімнатками, коморою, ганком і великою кухнею, яка мала піч і велике вікно з видом на сад і сусідську вулицю. Ще була мініатюрна літня кухня з опустілою стайнею.

Тато наказав мені одразу по приїзді натопити піч у кухні, щоб за годину прогріти хату й у комфорті засинати.

Набір електрика, як він його називав, стійко чекав на гостей: кошик дров, дві газети п'ятнадцятирічної давнини, ціла упаковка сірників і запальничка. Дід провів мені майстер-клас із підпалювання печі (аж ніяк не хати) у мої вісім років. Тож після кількох упевнених рухів я за кілька хвилин уже дивилася на вогонь усередині мого пункту незламності.

Біля вікна стояв великий обідній стіл, накритий трьома клейонками-скатертинами. Візерунки на них були стерті. А праворуч від нього — кремезний білий креденець. Він слугував не лише органайзером для всіх дрібничок, а й великою скарбницею спогадів мого дитинства. Я поволі висунула маленькі шухлядки.

Перша. Щоранку одразу після пробудження я бігла в стайню до курей. Намацувала в сіні два-три яйця та складала їх саме туди. Тепер там було порожньо.

Друга. Там лежав набір для шиття. Подушечку для голок баба пошила зі споду своєї старої коричневої сукні, нитки насипом лежали поруч. Раз на тиждень баба набирала купку випраних речей, які треба було заштопати. Пригадую, як мені сподобалася циганська голка, я питала, чому баба свої панчохи ніколи нею не зашиває.

— Усе інтимне треба відновлювати непомітно й лагідно. А як зробиш то циганською голкою, то всі сусіди знатимуть. І то я не лише про одяг, Катрусю, — казала баба, кусаючи нитку по закінченні ритуалу.

Зараз там лежала лише подушечка без голок.

Третя. Приправи та спеції. Різновидів був мінімум. Кілька пачок лаврушки, трохи чорного перцю горошком і духмяного. Я обожнювала відчиняти саме цю шухляду. Нею користувались у неділю після служби, коли великою родиною йшли на річку варити уху. Зараз вона порожня.

Четверта. Формочки для випічки. Там не всі були стандартні. Дві — справжнісінькі металеві. Одна у вигляді серця,

інша — ялинка. А поруч лежали дві чарки різних розмірів, припорошені борошном. Одна — щоб вирізати з тіста кружальця на вареники, друга — для печива «Анютині оченята». Того дня я побачила в ній лише іржаві металеві форми.

П'ята. То була священна шухлядка. Там зберігалися кишенькові гроші родини «на хліб», «на цукорки», «на церкву», «онукам», «на маршрутку». Зараз вона порожня.

У кутку креденця я побачила бабин зошит із рецептами. Коли взялася гортати, у голові залунали фрази під час застілля: «Катерино, а-ну дай-но мені ту бабину кров'янку», «Йой, дорогенька, та вже не лізе. Ну хіба штири пирога й годі», «Та ви зовсім нічого не їли».

Вирвав мене з кулінарних мемуарів телефонний дзвінок:

— Катю, ти вже приїхала? Влодко дзвонив, казав, що в хаті сі світит, — протараторила моя тітка.

— Так, тьоть Любо. Я вже навіть натопила тут.

— Ой, добре. То ми з цьоцею Марійкою заїдемо за годину до тебе. Домовимось, як то сі завтра поїдемо в місто до нотаріуса.

Окрім барвистого та дзвінкого бойківського діалекту, я захоплювалася тутешніми родинними зв'язками. Люба з Марійкою були двоюрідними сестрами-однолітками й найкращими колежанками з дитинства. Коли одна поїхала на заробітки в Італію, інша так гнівалася, що зовсім перестала спілкуватись. Лише нові фірмові мешти, які Люба вислала з другої полочки, врятували Марійку від темної ментальної безодні.

Раптом у вікні я побачила, що в сусідському дворі рухається майже голе чоловіче тіло. В сутінках і крізь сніжинки не вдалося роздивитись обличчя. На ньому були лише рушник на стегнах і червона шапка з трьома білими смужками Adidas. Тіло тягнуло два відра води трохи вбік від хати, ближче до моїх вікон. Відра ті лише підкреслювали рельєфи

чоловічого торсу. За мить стало зрозуміло, що та вода — для процедури загартовування. Чоловік вилив її на себе, омивши голову, й пострибав до своєї хати.

— Ало, Леро, можеш говорити? Я тут таке щойно запримітила...

Знаючи, що вечерятиму з тіткою Любою, я привезла її улюблені закуски до вина: пармезан, оливки, багет, слабосоленого лосося. Зробила гуакамоле, натерла грінки часником, помила томати чері й виклала на тарілку поруч із селерою. Вино вже стояло на столі, чекало на гостей.

Тітка була яскравим прикладом м'якої інтеграції Італії в сільську українську культуру. Минуло вже двадцять років, як вона вперше поїхала на заробітки. Тепер не уявляла ранкової кави без шматочка італійського твердого сиру, соняшникову олію замінила на оливкову, але пампухи, вареники та грибна юшка залишились її фірмовими стравами.

Два роки тому тітка Люба привезла з Італії дві жмені каменів Сваровські та п'ять пар в'єтнамок із літнього розпродажу за два євро. У перший день після приїзду сиділа до ночі та й ліпила на клей «Момент» камінчики на гумове взуття, щоб подарувати Марійці, невісткам і собі пару лишити.

— Любо, та де то я таке фayne та блискуче маю носити? — питала захоплена Марійка. — До церкви — то троха відкриті, для річки — занадто празникові.

— Марійко, та козу ходи в них доїти. Аби сі кожного ранку ти почувалася королевою коло неї.

Гості прийшли, коли вже було зовсім темно. Найперше на порозі мені вручили велику дволітрову пляшку з-під солодкої газованої води, наповнену червоним напоєм.

— То вишнівка. Мій Микола влітку зробив. Має 30–60 градусів. Плюс-мінус. Робив за двома рецептами для себе та

для мене. І не підписав, де кому. То на вдачу беремо та й пробуємо, — щебетала Марійка.

Відтак дві жінки традиційно покрутили мене з усіх боків, щоб винести свій вердикт.

— Йой, Катю, та шось трохи змарнілас. Схудла чи що? Стала як ота таранка, — засмучено продовжувала Марійка.

— Цьоц Марійко, та з тими ракетами хіба не вхуْدнеш зараз?

— Та чогось моя Марта не вхуْدла ні від ракет, ні від шахедів. А навпаки.

— Так, цить, Марусько. Файно виглядає. Дивиси, яка шкіра оксамитова, фігурова, джинси обтислі може носити. Так і не скажеш, що в неї вже літа на зиму повернули, — підбадьорила рідна тітка.

Зрозуміти межу між гумором, турботою та насміхом своїх родичок завжди було важко, але мені від їхніх розмов завжди ставало дуже весело.

— Та шо то ти за стіл такий накрила? Ні тобі кубаси, ні сала, ні хліба нормального, — бурмотіла Марійка. — Як то-то їсти зелене? З чим?

— Марійко, та то ж паштет з авокадо. Я тобі влітку в маленькій білій торбині передавала таке. Чи пам'ятаєш?

— А, то-то пам'ятаю. Воно таке м'яке було, нездале, я все свинням віддала, — пакуючи червону рибу з морквою, доповідала Марійка.

— Та хоч почистила? — зніяковіла Люба.

— Ей... та де там. Порізала й кинула з ябками, ще би-м я чистила то-то.

Вино, яке я привезла для тітки, ніхто й не пив, бо вишнівка виявилася дуже підходящою до дівчачих розмов. Смакувала добре й веселила нашу компанію з кожним ковтком дедалі дужче. Тітки закомандували зробити їм кави до круасанів. Поки я шукала бабину гейзерну кавоварку, Марійка викрикувала: